

MARKO PRISTOV

Mačko

Po prikupno vijugavi stezici je skoz visok svetel gozd hodil droben prijazen fantek. Prijetno počasi je hodil, krošnje dreves, ki so mu lebdele nad glavo, so rahlo pošumevale in skoz svoje razmake pripuščale poševne stebre svetlobe. Bili so kot stebri sijoče gorkote, neslišno navzoči, in fantek se je ustavljal, postajal sredi njih, kot sredi pljuskov, sredi curkov, sredi nesnovnih zaves zlato razlite svetlobe. Hodil je dalje in stopal v nove stebre, v nalive, v pršenje, nežna toplina se je usuvala nanj, se mu zlivala na obraz, na kožo, mu zalivala ude, da ni bilo konca. Kar stopal je, se ustavljal, nastavljal, skakal z enega roba steze proti drugemu, stopal v ta naliv, stopal v onega, napredoval iz tega ovinka v naslednjega ... ko je nenadoma obstal. V pravkar prikazanem ovinku je zagledal drobno, koščeno, leseno bitje – Lutko.

Natančno je videl njene lesene lase, njene lesene korake, vse njene lesene poteze na njenem lesenem obrazu. Prihajala mu je naproti. Srečala se bosta in fantek je bil prepozen, da bi se ji ognil, da bi smuknil v goščo, prepozen za umik. Okleval je, išoč rešitev, in se hitro odločil. Ne bo se pustil premotiti, stopal bo naprej, enakega koraka, enakih misli, enakega razpoloženja, nič ga ne bo premaknilo s poti, nobena Lutka ne, in pri tem je niti pogledal ne bo. In svoj korak, prej zastali, je nameril dalje.

Lutka pa se je medtem ustavila, videl je to, se naslonila na drevo in čakala, da se ji sprehajalec približa, stala in gledala vanj, čisto blizu je že bil, nobene pozornosti ji ni posvečal, nobenega znamenja, da jo je opazil, ji ni dal, in tedaj je ona, z nogo ob deblu, z roko, ki je nežno zakrila usta, z očmi, ki so zrle v njegovo postavo, v ramena, v telo, polslišno dahnila:

– Joj, kako si močan!

Fantek je ni poslušal, niti ustavil se ni, niti pogledal ne, šel je mimo brez oklevanja, šel naprej, stopal dalje, stopal in jo pustil za sabo.

Gledal je listje, ki se je pozibavalo v vetru, prisluhnil pticam in še sam požvižgaval, tudi zapel je in kmalu postal spet ves prejšnji.

Hodil in hodil in hodil je naprej, po isti stezi, skoz isti gozd, pod krošnjami in mimo jas, skoz stebre, ki so zopet stali, in skoz zaves, ki so od migotanja vej in listov plapolale, novi nalivi so ga škropili, novi pljuski bistrili, ravno je stal v enem od njih, ko je na poti pred sabo, prišla je izza ovinka, znova zagledal – Lutko. Bila je ista Lutka. Istih lesenih potez, istih lesenih las, istih lesenih korakov, isto mu je hodila naproti. Potem se je ustavila, se naslonila na drevo

in čakala na sprehajalca, da se ji približa. On se ni ustavljal. Veljala je odločitev od prej, veljala trdno, ne bo ga zmotila, in strumno je prestavljal korake, strmela z očmi predse, z ničimer pokazujoč, da je opazil njeno prisotnost, se ji je bližal. Štirje, trije, dva koraka sta ju še ločila, le eden še, skoraj je bil mimo, ko si je Lutka, zazrta v njegove korake, v njegovo držo, v njegovo hojo, ponesla dlan k ustom, zajela sapo ter spoštljivo, očarano, občudujoče dahnila:

– Joj, kako si pogumen!

Fantek ni rekel nič, ni zastal za sekundo, korak je nesel dalje, za njim naslednji, še za njim naslednji, stopal je, hodil in se nič, prav nič obrnil, kmalu je bil rešen.

Prisluhnil je pticam, prisluhnil petju, šumenju, ščebetanju in trajalo je dlje časa kot prvič, a vendar se je znova razvedril.

Hodil in hodil in hodil je naprej, po isti stezi in skoz isti gozd, pod krošnjami in mimo jas, še je videl stebre, še zavese, toploto je užil, radost, veselje, a vetrc kot da je izginjal in listje ni več pošumevalo, ptički so peli pretiho in nič se ni več premaknilo. Zajel je sapo in zapel sam, preglasno, pa vendarle pretiho, pel po spominu, toda spomin ni bil poslušen. Nemir ga je prevzel in brez prestanka je pogledoval v ovinke, nekje, v enem od njih, bil je prepričan, ga čaka, ga pričakuje Lutka.

In res je stala tam, v že kar naslednjem. Stala je, naslonjena na drevo, ga pričakujoče spremljala, kako se približuje, in čakala. Fantek ni zastajal. Dovolj je imel in nič več ni umikal pogleda, hodil je točno proti njej, ustaviti se je nameraval tik pred njo, obstati iz oči v oči in razčistiti z njo. Določil je, kako bo začel, vse besede je imel že izbrane, še preden je prispel, je že zajel sapo, še malo in se bo ustavil, tedaj pa si je ona ponesla dlan pred usta, gledala njegovo odločnost, njegovo trdnost, njegovo nepopustljivost ter zamirajoče dahnila:

– Joj, kako si nevaren!

Fantek je obstal, molče, brez besede. Lutka ga je očarana gledala, se potem kot zdramljena odlepila od drevesa, se postavila na pot, sklenila roki na hrbtu in čakala. Ker fantek ni razumel, je Lutka sama stopila obenj.

– Pridi. Spremljaj me. Moj spremljevalec!

Segla mu je v roko, da jo je začutil, gladko, leseno, trdo, samodejno je hotel umakniti svojo, toda prsti so ga držali kot ujetega, ni se mogel rešiti. Lutka ga je, z nekaj muke, odrevenelega, pripravila v prvi korak, se mu pridružila s svojim, naslednjega sta napravila že skoraj sočasno, shodila sta in tako se mu je pustila odvesti s sabo.

Hodila sta in hodila in Lutka ga je vprašala, kam gresta. Fantek je skomignil z rameni. Kam je bil namenjen on, je zanimalo Lutko in on je znova skomignil, ni vedel, nikamor. Lutka je bila zadovoljna in rekla je, da ji je prav, važno je le, da sta skupaj.

Tako sta hodila, gozd je bil bogat, in Lutka je občudovala, glej koliko dreves! se je navduševala, joj, koliko dreves! je poskakovala, dajva, hitro, posekajva eno! Čemu? se je začudil on, ki ni imel nič proti drevesom, ni mu bilo do sekanja in tudi ne do kakšnih drugih družnih aktivnosti. Lutka pa ni dala

miru in je prepričevala in silila, vsaj kakšno trhlo drevo bi lahko posekala, tudi motorno žago da ima oziroma ve, kje da se jo dobi, zakaj vendar ne, sploh pa, ni si mislila, da je njen spremljevalec taka reva. Slednjič ga je prepričala. Komaj je privolil, že je od nekod zares izvlekla motoriko, polno bencina, sploh pa imam rezervo kar s sabo, je zaupala, in še preden je preverila višino pogonske tekočine, je kar pritočila, da se je zlilo čez rob in se je zrak oplemenitil z vonjem goriva. Od tu dalje da je njegova, motorika seveda, je rekla in mu jo predala, glej, tamle se potegne in tamle se stisne in tako se prižge, saj veš; potem pa samo še nastaviš in, ah: mišice se napnejo in, ah: kakšna moč, energija in, ah: kakšen napor, kakšen napon! ... No daj.

Previdno in nezaupljivo je vzel motoriko v roke, Lutka je medtem sedla v travo in gledala. Prijel je za ročaj in prijel za držalo vrvice in potegnil, a ne dovolj močno, motor se ni oglašil. Lutka je potrpežljivo čakala in – Močnejše moraš potegniti, je pripomnila. Pripravil se je ponovno, prijel je za ročaj in prijel za držalo vrvice in potegnil, a motor je zopet ostal tih, ni se zagnal. Lutka se je presedla in roke, da jih je obdržala pri miru, sklenila na prsih. – Bolj sunkovito moraš, bolj tako, a veš ... in je razklenila roke in nakazala energičen gib in ... Fantek se je pripravil v tretje, prijel, držal, potegnil, in v tretje je uspelo. Motor je zarohnel, a to je storil tako močno, da se je fantek ustrašil, odskočil in vse spustil iz rok. Lutka, že pred tem nestrpna in na trnih, je sedaj brez oklevanja skočila na noge, pobrala motoriko, jo ročno vžgala, brez okolišenja pristopila k drevesu in že zarezala v mehki les. Brez popuščanja in premora je pritiskala, in še preden bi človek pričakoval, že zavpila: Paaaa-daaaa! Drevo se je zrušilo, treščilo, ona pa motorke niti ni ugasnila, že je planila k položenemu, obrezala veje in jih spravila vkraj, deblo hitro in umetelno obdelala v nekakšne stebričke. Ni jih še dokončala, ko se je ustavila, se zastrmela predse in bila nekaj hipov kot odsotna. Potem je zalučala motoriko, kot neko pregrešno orodje, vstran, si ocedila dlani, poravnala lase, stopila do njega in ga obrnila od prizorišča. Prejšnje zanimanje ji je na mah uplahnilo, zraslo pa je naslednje. – Joj, jaz bi se tako rada še malo sprehajala. In je povlekla fantka tako, da jo je povlekel v nov pohod.

Hodila sta tako naprej, on očitno obotavljivega koraka, Lutka ob strani in malce za njim, kot sledeča mu, ko sta naletela na lovsko opazovalnico. Komaj sta jo zapazila, že je Lutka poskočila, kriknila Super!, jo ucvrla naprej in že plezala po letvah, po sredi nabitih na eno samo lestvino, ustavljajoča se šele na vrhu, v kritju košatih vej. – Pridi! Glej kakšen razgled! Ti lovci pa zares znajo! Fantka ni mikal ne dvig ne razgled, no, razgled že, a raje bi ga gledal sam kot z Lutko, in pomislil je, da bi potegnil dalje, kar šel in se je rešil. – Pridi no! je bila užaljena Lutka. Pa tak kavalir! Kar mene je spustil naprej, kaj pa če bi bila kakšna letev nalomljena? Res gentlemansko ...

Fantek se je torej povzpел do nje in sedel, odmaknjeno zazirajoč se po jasi, sredi dneva je bilo in živali nikjer na vidiku, k sreči, kajti bog ve kako bi jih

Lutka plašila. Saj njo je kar razganjalo. – Ti, kaj bi ti storil, ko bi se zdajle prikazal kak gams, kaj? No, kaj bi storil?

Le kaj pa naj bi storil? je pomislil fantek in rekel, da bi ga gledal, kaj pa drugega. – Samo gledal?! Kaj pa srnjaka? Kaj bi pa storil, ko bi zdajle ugledal srnjaka? Kaj pa srnjaka?

Srnjaka da bi tudi gledal, je odvrnil, saj kaj pa naj drugega. – Gledal? Samo gledal? Ja, kaj pa jelena? Kaj pa, ko bi se zdajle prikazal jelen? Kaj ko bi ugledal jelena? – Tudi le gledal, se je glasil fantkov lahkoverni odgovor, ki je izzval dokončno čudenje. – Le gledal? Jelena? Samo gledal da bi ga? Kako vendar? se je čudila Lutka, kako vendar, a ne bi vzel puške in ga upihnil? A ne bi zagrabil flinte in, glej, saj je tule (in res je kar v kotu čakala risanica), a je ne bi zagrabil in je nameril in z njo ustrelil, puf, in podrl, kar s prvim, potem pa z lovskim nožem, glej, saj je tule (in res je kar ležal na deski), odšel z nožem do njega in ga tam, kar na mestu, kar takole ... razparal, kar takole ... izvlekel iz kože, kar takole ... odr!! A ne bi? Lutka je bila kar razočarana. – Ja zakaj pa ne? ni mogla razumeti, medtem ko je nekam poklapano gledala po jasi, po njenih obronkih, ali se morda vendarle ne prikaže kaj štirinožnega, in prisegala v brado – Jaž bi ga pa! Ja! Jaz bi ga pa, če ga ti ne bi, jaz bi ga pa! Še toliko bolj! In so se ji od nemira kar tresle roke, uf, samo da bi se prikazal, uf, samo da bi sem pomolil

smrček, kaj to, samo da bi razširil vonj, kako bi ga ... In je stopila na prste, nagnila glavo nazaj in s tem dvignila nos, in globoko dihala, vlekla globoko vase zrak in vohala in vohala, a ničesar ni zavohala, prsti pa, ti so jo tako srbeli, da si jih je raje ujela v dlani in si jih trla, da ne zgrabili česa priročnega. Kot prikrajšano se je počutila, in še ko sta se spuščala na tla, se ni sprijaznila z usodo, z zamahi roke je spotoma izvršila agresijo na oblaček drobcenih insektov, takoj po sestopu je poskušala, neuspešno, poteptati dve tri kobilice in za zaključek, in v edini uspeh, je najbližjemu brenclju oddrobila glavo.

A po nekaj korakih je bila zopet vsa druga.

Za ovinkom se je Lutka znova raznežila, kar zacvetela je. Stekla je in zaklicala – Ulovi me! In loviti jo je moral po travniku, in ona je bila tako hitra, da je ni in ni mogel ujeti, še jo je lovil in je nikdar ni ujel. Odnehal je in legel na trato, morda se bo izgubila in je bo rešen, a čez minuto ali dve je bila zopet ob njem. Kot da od upehanosti se je zrušila poleg njega, radostna in vesela in zadihana, toda ni imel miru. Ko še niti sam ni prišel do sape, je Lutka že radostno napovedala.

– Zabavajva se! Vsa se predajva zabavi!

S težavo je pojasnil, da je onemogel. Lutka ga je sumničavo pogledala, in ko se je prepričala, da ne hlina, dopustila odmor.

– Prav, pet minut za oddih.

Zazrla se je po deželi, po nebu, v širjave, dahnila – Ah! Zabava! in njen duh je vzprhutaval s krili ptic. Nekaj kratkih trenutkov je še molčala in potem vprašala, ali je bil kdaj na žuru, kjer bi se ga našgali z viskijem? Ne? Kaj pa kje, kjer bi kurili stare gume? Ne? Navdušeno je opisala ogenj in zublje (Kakšen ogenj! Kakšni zublji!) in omenjala podrobnosti, kako so bili v hotelu in so kozlali po hodnikih, kako so po tistem tacali in raznašali po sobah, kako so zidove sob pošpricali s sprejem in sploh kako je bilo noro in nepozabno (Prav no-ro je bilo! Prav ne-po-zab-no!). Utihnila je, a zopet na kratko, saj se je spomnila koncertov, kjer so razfukali ozvočenje (Kakšen zvok! Kakšna kitara!), in je opisala, kaj jo prevzema, ko kitara zaruži, ko pevec zavpije iz svojih kosmatih prsi, kako se ji v drobovju zgane (Tisti zvok, razumeš, tisti glas ...), in povedala, da leži v tem inštrumentu, v kitari, vse njeno bistvo, ah, ko se dotakne tistih globin v njej (Tistih globin ...!) ... Še je opisovala svojo tuzemeljsko vezanost na globine glasbene umetnosti, povedala nekaj o besedilih, ki da jo zadevajo v srce (Takšna poezija ... ne pišejo je več!), pa že opisovala motociklične dirke in obujala hrum motorjev, ki da ji na dirkah prične poganjati življenje po žilah (Motorji, ah, motorji!). Za konec se je spomnila večnih prijateljstev in večnih ljubezni (Samo kadar ljubimo, sploh obstajamo.) ter zatem nenadoma naznanila:

– Pet minut je mimo! Čas je za ples!

Vstala je in ga zvelkla na noge, ne dopuščajoča ugovorov o neznanju, nevoljnosti, nezbranosti. Povišala je glas. – Dvigni se! Daj že! Katere plesne poznaš? Nobenih, a ne? Daj, te bom jaz naučila.

Le še vrsto plesa je morala izbrati (Bi tistega ...? Ali tistega ...? Ali pa tistega ...?) in že je začela. – No, pridi sem. Čisto k meni. Takole me primi, tole roko sem, tole pa sem, in bliže stopi, drži no, ja pa ne tako mlahavo, zagrabi vendar, no daj že.

Fantek se je postavil pred njo, in ona ga je morala potegniti bliže. Prijeti bi jo moral za roko, pa ga je morala prijeti ona. Moral bi ji stisniti dlan, pa mu jo je s svojimi lesenimi prsti stisnila ona. Položiti bi moral drugo roko okoli nje, pa mu jo je morala položiti ona. Komaj se je dotikal, in ker ni imela bokov, mu je dlan drsela navzdol. Ona jo je ujela in jo vrnila na prvotno mesto, jo prav prilepila tja. Stisniti je moral in trdota njenega lesa ga je presenetila. In potem se je poskusil premikati. A ničesar ni storil prav. – Zdaj pa s tole nogo naprej, pazi, jaz dajem takt, no, stopi, pa ne tako, istočasno z mano moraš, uh ... Čakaj, še enkrat, mene glej, in takt poslušaj, spremljaj ga ... prepočasi ... daj zdaj, šteje ... ampak tiše, nehaj, popusti že no ... pa zakaj me tako stiskaš? ... v levo ... pa ne s to nogo ... zavrti se ... pazi ... že spet ... saj sem ti rekla ... poglej, kaj si mi storil ... obrat, obrat! ... kje spet držiš ...

Lutka je vodila, dajala takt, polagala glavo na njegovo rame in medlela. Občasno je skušala prepustiti telo plesalcu, dvakrat, trikrat poskusila, pa sta vselej padla iz ritma, tudi ravnotežje sta morala loviti in Lutka je vsakokrat vzporedno z vedno očitnejšo izgubo potrpljenja trošila tudi zadnja vlakna živcev. Ihtavo ga je stisnila, ga dvignila in skupaj sta se zasukala, okorno poletela, se še in še vrtela, obračala in lebdela, dokler se nista zložila po tleh.

Obležala sta. Lutka je ostala obrnjena stran od njega, zdelo se je, da z roko ruva kose trave, in slišal jo je, kako jezno šepeta, sama zase. – Uh, kaj vse bi jaz počela s takim telesom! In – Uh, pa zakaj vedno jaz naletim na takega! In še – Uh, kako je lesen! Potem se je umirila, se sprijaznila z dejstvi. Vstala je, počistila obleko, si uredila lase, ki so ji razmršeni štrleli v razne smeri, in se taka odpravila. Niti besede mu ni naklonila, niti pogleda ne. Morda je bilo slišati nekaj v brado zamrmranih kletvic.

Tudi fantek je vstal. Stresel je hlače, izprašil srajco in gledal za njo, kako izginja. Z vsakim njenim korakom se je počutil bolje. Ko je izginila v celoti, ko je ni več videl, se je počutil zares dobro, kot ozdravljen, kajti skupaj z njo je izginjala tudi vsa lesenost.